

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्र

स्वाध्याय
(Assignments)

(सूचना : विविध विषयांचे स्वाध्याय प्रश्न पुढे दिलेले आहेत त्यानुसार
विद्यार्थ्यांनी आपण निवडलेल्या विषयांचे स्वाध्याय तयार करून
दिलेल्या सूचनेनुसार जमा करावेत.)

बी. कॉम. भाग — १ (सत्र — १)

ऑक्टोबर/नोव्हेंबर २०२५

दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्र

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

बी. कॉम. भाग — १ सत्र — १(६०:४० स्वरूपाचा अभ्यासक्रम) स्वाध्याय प्रश्न

ऑक्टोबर/नोव्हेंबर २०२५

आपण दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्रामध्ये प्रवेश घेतल्याबद्दल आपले अभिनंदन आणि स्वागत! बी. कॉम. सत्र १ मधील तीन विषयांसाठी ६० लेखी परीक्षा व ४० स्वाध्याय परीक्षा आणि उर्वरित विषयांसाठी ३० लेखी परीक्षा व २० स्वाध्याय परीक्षा अशी परीक्षापद्धती लागू आहे. शैक्षणिक वर्ष २०२५ — २६ मध्ये राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० अन्वये सुधारित करण्यात आलेल्या अभ्यासक्रमामध्ये लागू करण्यात आलेली आहे. सत्र १ साठीचे स्वाध्याय प्रश्न सोबत देत आहोत. सदरचे स्वाध्याय खाली दिलेल्या नियमावलीप्रमाणे पूर्ण करून आपल्या अभ्यासकेंद्राकडे जमा करणे आवश्यक आहे. दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्राच्या मुख्य कार्यालय शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर येथे स्वाध्याय स्विकारले जाणार नाहीत.

नियम :

1. सत्र १ परीक्षेमध्ये तीन विषयांसाठी ६० लेखी परीक्षा व ४० स्वाध्याय परीक्षा आणि उर्वरित विषयांसाठी ३० लेखी परीक्षा व २० स्वाध्याय परीक्षा असणार आहे.
2. निवडलेल्या प्रत्येक पेपरसाठी एक असे सत्र १ साठी एकूण सहा स्वाध्याय पूर्ण करावयाचे आहे. स्वाध्याय लिहिण्याकरिता आखीव कागद/A4 size paper वापरावा.
3. स्वाध्याय उत्तरपत्रिकेच्या मुखपृष्ठावर आपण प्रवेश घेतलेल्या अभ्यासक्रमाचे नाव, वर्ष, तुमचा परीक्षेचा बैठक क्रमांक, (परीक्षा सुरु होण्याच्या ०८ दिवस अगोदर Online प्राप्त होईल) नोंदणीप्रमाणे नाव, पत्ता (कायमस्वरूपी), विषय, PRN व मोबाईल नंबर (कायमस्वरूपी) लिहिणे आवश्यक आहे. (मुख्यपृष्ठ / Cover Page यासोबत दिलेले आहे ते Download करून वापरावे)
4. लिहून पुर्ण केलेले सर्व सहा पेपर्सच्या स्वाध्यायावर आपला परीक्षा बैठक क्रमांक (Exam seat No.) लिहूनच प्रवेशासाठी निवडलेल्या अभ्यास केंद्रावर स्वतः पोच करावे किंवा पोस्टाद्वारे/कुरिअरद्वारे पाठवावेत. (बैठक क्रमांक विद्यापीठाच्या https://sukapps.unishivaji.ac.in/online_portal/#SubMenu या संकेतस्थळावर उपलब्ध होतील.)
5. विद्यार्थ्यांनी आपल्या स्वाध्याय उत्तरपत्रिका दि. २४/११/२०२५ पुर्वी आपल्या अभ्यासकेंद्रावर जमा कराव्यात.

6. एकदा स्वाध्याय जमा केल्यानंतर व त्यांचे मूल्यांकन झाल्यानंतर तेच स्वाध्याय परत जमा करता येणार नाही व संबंधित सत्राचे स्वाध्याय जमा केले नाही तर ते पुन्हा जमा करता येत नाही. स्वाध्याय गुणांचे पुनर्मुल्यांकन व फेरतपासणी केली जाणार नाही.
7. जे विद्यार्थी स्वाध्याय दिलेल्या वेळेत जमा करतील त्याच विद्यार्थ्यांना स्वाध्यायाचे गुण दिले जातील. जे विद्यार्थी स्वाध्याय जमा करणार नाहीत अशा विद्यार्थ्यांना स्वाध्यायाचे गुण दिले जाणार नाहीत व ते सदरच्या ४० गुणांना व १० गुणांना (Marks) मुक्तील. याबाबत दूर शिक्षण केंद्र जबाबदार राहणार नाही.
8. विद्यार्थ्याने जर स्वाध्याय जमा केले असतील व तो त्या संबंधित विषयामध्ये अनुत्तीर्ण झाला असेल तर त्याला फ्रेश स्वाध्याय जमा करता येणार नाही. तो लेखी परीक्षेला पुन्हा बसू शकतो, स्वाध्यायाचे पूर्वीचेच गुण विचारात घेतले जातील.
9. बी.कॉम. भाग— १ चा अभ्यासक्रम शैक्षणिक वर्ष २०२४—२०२५ मध्ये राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० अन्वये सुधारित करण्यात आलेला आहे. त्यामुळे स्वयंअध्ययन साहित्याचे अध्ययन करताना विद्यार्थ्यांनी आपल्या विषयाच्या सुधारित अभ्यासक्रमाप्रमाणे स्वयंअध्ययन साहित्याचे अध्ययन करावे. सदरचा अभ्यासक्रम <https://www.unishivaji.ac.in/bos/commercelist.asp> या विद्यापीठ संकेतस्थळावर उपलब्ध आहे.

विशेष सुचना

- अ) दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्राच्या सर्व मान्यताप्राप्त अभ्यासकेंद्रावर संपर्क सत्रांचे आयोजन केले जाते तरी विद्यार्थ्यांनी वेळोवेळी अभ्यास केंद्र समन्वयक यांच्याशी संपर्क साधून संपर्कसत्र, परीक्षा, वेळापत्रक, हॉल तिकीट इ. बाबत माहिती घ्यावी तसेच वेळोवेळी संकेस्थळाला भेट देवून अद्यावत माहिती जाणून घ्यावी.
- ब) आपण निवडलेल्या विषयाप्रमाणे स्वयं अध्ययन साहित्य घेणे, सुधारित अभ्यासक्रम (Syllabus) प्राप्त करून घेणे व त्याप्रमाणे अध्ययन करणेची जबाबदारी विद्यार्थ्यांची आहे.
- क) आपल्या रजिस्ट्रेशन फॉर्मवर असलेल्या अभ्यास केंद्रामध्येच स्वाध्याय जमा करावयाचे आहेत जर दुसऱ्या अभ्यास केंद्रावर स्वाध्याय जमा केलेस सदरचे स्वाध्याय गुण मिळणार नाहीत.

अभ्यासक्रमाचे नांव : बी. कॉम. भाग — १

सत्र : एक

विषय :

परीक्षा बैठक क्रमांक :

.....

दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्र, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

स्वाध्याय उत्तर पत्रिकेचे मुखपृष्ठ

1. अभ्यास केंद्राचे नांव : _____

2. विद्यार्थ्याचे पूर्ण नांव : _____

3. पूर्ण पत्ता : _____

_____ पिन कोड नं.: _____

4. परीक्षा बैठक क्रमांक : _____

5. पी.आर.एन. नंबर : _____

6. अभ्यासक्रमाचे नांव : _____ सत्र : _____

7. पेपरचे नांव : _____

8. पेपर क्रमांक : _____

9. सबजेक्ट कोड : _____

10. स्वाध्याय जमा करण्याचा दिनांक : _____

11. विद्यार्थ्याची स्वाक्षरी : _____

12. मिळालेले गुण : _____

परीक्षकांची सही : _____

B.Com. Part I Sem. I (60:40 Pattern Syllabus) Assignment Questions
October/ November 2025

बी. कॉम. भाग २ सत्र १ (६०:४० स्वरूपाचा अभ्यासक्रम)

ऑक्टोबर/नोव्हेंबर २०२५

All Questions are Compulsory

सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

B.Com. I : Accountancy Paper-I (Accounts of Partnership Firms)

Semester - 1

40 Marks

1. Amar, Baban, and Chandrakant are equal partners of M/s ABC and Co. The Balance sheet of the firm as at 31st March, 2024 was as follows

Balance Sheet as on 31st March 2024

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Capitals- A	5,00,000	Land	5,00,000
B	10,00,000	Plant and Machinery	20,00,000
Loan from Bank	50,00,000	Buildings	7,00,000
Creditors	10,00,000	Stock	30,00,000
		Debtors	10,00,000
		C's Capital A/c	3,00,000
	75,00,000		75,00,000

On that date it is decided to convert the partnership into a limited company on the following terms:

- (a) Land to be valued at Rs. 15,00,000
- (b) Plant and Machinery to be valued at Rs. 25,00,000
- (c) Building is to be depreciated by Rs. 2,00,000.
- (d) Stock is valued at 10% less.
- (e) A reserve for doubtful debts to be made at 10% of the debtors.
- (f) A discount of 6% would be earned on creditors when paid out
- (g) The new company will issue 12,000 equity shares of Rs. 100 each at Rs. 125 and the balance payable is to be discharged by issue of 8% debenture of Rs. 1,000 each.
- (h) Shares are distributed between Amar and Baban only in their capital ratio.

Remaining balance of capital accounts is settled by giving debentures.

1. Show calculation of purchase price and prepare Realisation A/c
2. Prepare Partner's Capital A/c and New Co. Ltd. A/c

2. Balance Sheet of Ashok and Nilesh as on 31st March 2018

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Capitals		Building	4,00,000
Ashok	6,00,000	Plant	3,00,000
Nilesh	3,00,000	Dead Stock	50,000
Bills payable	50,000	Stock	1,00,000
Creditors	2,50,000	Bank	70,000
		Debtors	2,80,000
	12,00,000		12,00,000

Balance Sheet of Sunil and Vikas as on 31st March 2018

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Capitals		Machinery	2,50,000
Sunil	5,00,000	Stock	3,50,000
Vikas	2,50,000	Furniture	80,000
Creditors	1,50,000	Debtors	2,50,000
Bank Loan	1,00,000	Bills Receivables	60,000
		Cash	10,000
	10,00,000		10,00,000

The above mentioned two firms were amalgamated and following changes were made in the values of assets and liabilities of the two firms.

1. Buildings were appreciated by 20% and Dead Stock was subjected to 5% depreciation.
2. Plant as well as Machinery was taken at 10% less.
3. Provision for reserve for doubtful debts was to be created at 3% on debtors of both firms.
4. Provision for discount on creditors of both the firms was also to be made at 2%.

You are required to prepare Revaluation A/c, Partner's Capital A/c and New Firm A/c in the books of old firms. Also prepare Balance Sheet of new firm as on 1st April 2018.

3. Ram, Krishna and Arjun sharing profits and losses in the ratio of 2:2:1 took out a Joint Life Policy for Rs. 15,00,000 paying an annual Premium of Rs. 60,000 starting for 15th Aug., 2018. The surrender value of the policy was 2018-19 Nil, 2019-20 Rs. 15,000, 2020-21 Rs. 30,000, 2021-22 Rs. 60,000 and 2022-23 Rs. 1,05,000. Krishna

died on 16th Dec., 2022 and the Life Insurance Corporation of India paid the amount on 10th Jan., 2023. Show The Joint Life Policy Account.

4. Explain the meaning of amalgamation partnership firm. State the objective of amalgamation of partnership firm.

B. Com. I : Business Administration Paper-I (Principles of Management)
Semester - 1 **40 Marks**

1. Explain F. W. Taylor's principles of scientific management.
2. What is change management? Explain the need for change.
3. Explain the functions of middle and lower management.
4. What is crisis management? Explain the different Types of Crisis.

बी.कॉम. भाग — १ व्यावसायिक प्रशासन पेपर—१ (व्यवस्थापन तत्त्वे)
सत्र — १ **४० Marks**

- १ एफ. डब्ल्यू टेलर यांची शास्त्रीय व्यवस्थापनाची तत्वे स्पष्ट करा.
- २ बदलाची व्यवस्थापन म्हणजे काय ? बदलाची आवश्यकता स्पष्ट करा.
३. मध्यम व कनिष्ठ व्यवस्थापनाची कार्ये स्पष्ट करा.
४. संकटकालीन व्यवस्थापन म्हणजे काय ? संकटाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

B.Com. I: Business Studies Paper-I (Fundamentals of Business)
Semester - 1 **40 Marks**

1. What is capital? Explain the need for capital.
2. What is a partnership firm? Explain the types of partnership firm.
3. What is a start-up? Explain its qualities.
4. Explain the advantages of Franchising business.

बी.कॉम. भाग — १ व्यवसायिक अभ्यास पेपर — १ (व्यवसायाची मुलभूत तत्त्वे)
सत्र — १ **40 Marks**

- १ भांडवल म्हणजे काय ? भांडवलाची आवश्यकता स्पष्ट करा.
२. भागीदारी संस्था म्हणजे काय ? भागीदारी संस्थेचे प्रकार स्पष्ट करा.
३. स्टार्ट म्हणजे काय ? त्याचे गुण स्पष्ट करा.
४. फ्रँचायझिंग व्यवसायाचे फायदे स्पष्ट करा.

B.Com. I : Marketing Skills (Basic of Marketing) Paper-I
Semester - 1 **20 Marks**

1. Explain Various Components of the marketing environment.
2. What is marketing mix. Explain the various elements of marketing mix.

बी. कॉम. भाग — १ विपणन कौशल्ये पेपर — १
सत्र — १ **20 Marks**

१. विपणन पर्यावरणाचे विभिन्न घटक स्पष्ट करा.
२. विपणन मिश्रण म्हणजे काय, विपणन मिश्रणातील विविध घटक स्पष्ट करा.

B.Com. I : Accounting Skills (Preparation of Vouchers) Paper-I
Semester - 1 **20 Marks**

1. Explain meaning of voucher and general contents of vouchers.
2. Prepare an Invoice with imaginary information and data.

B.Com. I : Managerial Skills Paper-I
Semester - 1 **20 Marks**

1. Explain Importance of Managerial Skills.
2. Explain the potential or ability of interpersonal skills.

बी. कॉम. भाग — १ व्यवस्थापकीय कौशल्ये पेपर — १
सत्र — १ **20 Marks**

१. व्यवस्थापन कौशल्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.
२. आंतरवैयक्तिक कौशल्याची क्षमता स्पष्ट करा.

B.Com. I : Applied Banking Paper - I
Semester - 1 **20 Marks**

1. Explain the Currency Management System
2. Explain Types of loan

बी. कॉम. भाग — १ अप्लाइड बँकिंग पेपर — १
सत्र — १ **20 Marks**

१. चलन व्यवस्थापन प्रणाली स्पष्ट करा.
२. कर्जाचे प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा.

B.Com. I : English for Business Communication Paper - I

Semester - 1

20 Marks

1. What are the different strategies to improve and increase vocabulary?
 2. Write in brief Tenses and Types of Sentences.
-

B.Com. I : IKS Generic Indian Business Management

Semester - 1

20 Marks

1. What are the main principles of Indian Management.
 2. Explain Business Model of Reliance Company.
-

बी. कॉम. भाग — १ भारतीय व्यवसाय व्यवस्थापन

सत्र — १

20 Marks

दोनपैकी एक लिहा

१. भारतीय व्यवस्थापनातील प्रमुख तत्वे कोणती.
 २. रिलायन्सचे व्यवसाय मॉडेल सविस्तर स्पष्ट करा.
-